

Οι μάμια έντονα τις θυελλώδεις συζητήσεις μας, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, για την περίφημη **Force de frappe** του **Ντε Γκωλ** και σκέπτομαι ότι μερικές δεκαετίες μετά, τα ερωτήματα, ο προβληματισμός και η κριτική στην πολιτική του Γάλλου στρατηγού παραμένουν επίκαιρα όσο ποτέ. Μήπως ο Σαρλ ντε Γκωλ είχε δίκιο;

Μια σταγόνα ιστορίας

Η Γαλλία βγήκε από τον πόλεμο σοβαρά **εξασθενημένη** ως έθνος. Η ήττα από τα γερμανικά στρατεύματα και η συνθηκολόγηση του **Ιουνίου 1940** έπληξαν το κύρος της ως μεγάλης ευρωπαϊκής και παγκόσμιας δύναμης. Ο Ντε Γκωλ, που σε όλη του τη ζωή είχε μια συγκεκριμένη ιδέα για τη Γαλλία, δεν μπόρεσε να αποδεχθεί τη μεταχείριση της χώρας του ως υποδεέστερου εταίρου. Παρουσίαζε τον εαυτό του ως τον αληθινό **αντιπρόσωπο του έθνους**, κάνοντας αυτούς που του ασκούσαν κριτική να τον χαρακτηρίζουν μεγαλομανή και ματαιόδοξο. Στην πραγματικότητα η στάση του ήταν εμπνευσμένη από τη βαθύτατη πίστη του στο **grandeur (μεγαλείο) της Γαλλίας**, το οποίο έπρεπε κάποιος να αναβιώσει.

Στο απόγειο του Ψυχρού Πολέμου οραματιζόταν μια **ενωμένη Ευρώπη**, **απαλλαγμένη** από τη συγκατοίκηση και την **επικυριαρχία** των δύο **υπερδυνάμεων** (Αμερικής και Ρωσίας), τον διέκρινε **αμφιθυμία** απέναντι στους **Αμερικανούς** και έτρεφε βαθιά **καχυποψία** για τους **Βρετανούς** που τους θεωρούσε τον «**δούρειο ίππο**» της **Αμερικής** στην Ευρώπη.

Ο Ντε Γκωλ ανησυχούσε ότι σε περίπτωση σοβιετικής εισβολής προς δυσμάς, οι ΗΠΑ δεν θα έρχονταν να βοηθήσουν τους συμμάχους τους στην Ευρώπη, ρισκάροντας την εμπλοκή τους σε έναν τρίτο παγκόσμιο πόλεμο, και θεωρούσε ότι η Γαλλία και -κατ' επ'ε-κταση- η Ευρώπη, δεν έπρεπε να εμπιστευτεί ποτέ την άμυνά της και επομένως την ύπαρξή της σε έναν ξένο. Υποστήριζε ότι έπρεπε να έχει δική της **ανεξάρτητη αμυντική ισχύ**, λέγοντας κάτι παρόμοιο με τη λαϊκή ρήση «αλίμονο σε αυτόν που δεν έχει νύχια να ξυστεί και περιμένει από τους άλλους».

Force de frappe

Ο Στρατηγός Ντε Γκωλ, ο αρχιτέκτονας της Ε' Γαλλικής Δημοκρατίας, εδραίωσε το όραμά του και στήριξε τη **στρατιωτική αυτονομία** της χώρας του στην ανάπτυξη μιας ανεξάρτητης πυρηνικής δύναμης κρούσης (**force de frappe**).

Αυτή αποφασίστηκε να λειτουργεί ως μία πλειάδα πυρηνικών όπλων, αποτελούμενη από συστήματα ικανά να φέρουν πυρηνικές κεφαλές σε ξηρά, αέρα και θάλασσα. Σήμερα η Γαλλία εκτός από το στρατιωτικό έχει, ως παράπλευρη ωφέλεια, και ένα μεγάλο **ειρηνικό πυρηνικό πρόγραμμα** και είναι η **τέταρτη** πυρηνική δύναμη στον κόσμο, με τις **ΗΠΑ** και τη **Ρωσία** να κατέχουν τον μεγάλο όγκο των πυρηνικών, με τρίτη την **Κίνα**, που δεν γνωρίζουμε πολλά για το οπλοστάσιό της.

Βέβαια, για να είμαστε δίκαιοι, η αμερικανική **πυρηνική ομπρέλα** ωφέλησε οικονομικά την Ευρώπη, δεδομένου ότι τα χρήματά της διοχετεύονταν σε κοινωνικούς σκοπούς, με ένα πολύ χαμηλό budget, κάτω από το **2%** του ΑΕΠ να διατίθεται για στρατιωτικούς σκοπούς, ενώ η Αμερική διαθέτει **3,5%** του ΑΕΠ και η Ρωσία **7,1%** και αυτό είναι ένα κύριο επιχείρημα του Τραμπ, ότι η Ευρώπη πρέπει να αυξήσει τις αμυντικές δαπάνες της.

Οδυνηρή αφύπνιση

Ο πόλεμος στην Ουκρανία, τα δύο τελευταία χρόνια, αφύπνισε την Ευρώπη και ειδικά τη Γερμανία για την οποία ήταν ένα σημείο καμπής, το περιβόητο "**Zeitwende**" του καγκελάρου **Όλαφ Σολτς**.

Αυτός ανέδειξε την **ανάγκη στήριξης** της **Ουκρανίας** στο πλαίσιο μιας νέας ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφαλείας, και μαζί τον ρόλο της μεγαλύτερης οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην επένδυση σε μία ισχυρότερη **ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία** και στο αξιόμαχο του γερμανικού στρατού. Οι Γερμανοί προβλέπουν αύξηση των **στρατιωτικών δαπανών** τους κατά 50% ήδη από φέτος και επιδιώκουν επέκταση της ζώνης επιρροής τους.

Από τα χρόνια που σπούδαζε και εργαζόμουν στη Γερμανία, θυμάμαι ότι οι Γερμανοί το έφεραν βαρέως που, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τους **απαγορευόταν η παραγωγή όπλων** και το έζησα έντονα όταν δούλευα στη Siemens στη Γερμανία στους ατομικούς αντιδραστήρες, που μας απαγορευόταν η παραγωγή και η έρευνά μας περιοριζόταν αυστηρά στους **ειρηνικούς σκοπούς**. Δηλαδή η ομιλία του Σολτς, κατά τη γνώμη μου, ήταν «τραβάτε με και ως κλαίω»...

Επίσης, πριν ένα χρόνο περίπου, ανέλαβε τα καθήκοντά του ο Γερμανός υπουργός άμυνας **Μπόρις Πιστόριους**, και από τότε ο 63χρονος δικηγόρος βρίσκεται στην κορυφή των δημοσκοπήσεων. Ένας σκληροτράχηλος υπουργός άμυνας, που φιλοδοξεί να κάνει τη Γερμανία τη ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής άμυνας, θεωρώ ότι εκφράζει τις βαθύτερες επιθυμίες του λαού του.

Το Βερολίνο έστειλε ήδη τους πρώτους στρατιώτες στη **Λιθουανία** ως **μόνιμη δύναμη**. «Αυτή είναι η **πρώτη φορά** που στέλνουμε μόνιμα εκτός Γερμανίας μια τέτοια μονάδα», δήλωσε ο Πιστόριους. Τα **20 μέλη** του στρατιωτικού προσωπικού θα θέσουν τις βάσεις για την ανάπτυξη στο έδαφος της νατοϊκής συμμάχου Λιθουανίας περίπου **4.800** στρατιωτών και **200** μελών πολιτικού προσωπικού έως το 2027. Ο αριθμός ακούγεται μικρός, αλλά από άποψη ανθρώπινου δυναμικού αυτό **αυξάνει** τη **μαχητική ισχύ** της Λιθουανίας κατά **20%**. Ίσως το πιο σημαντικό είναι ότι αυτή η επέκταση της γερμανικής δύναμης προς την ανατολική πλευρά της συμμαχίας αντιπροσωπεύει τόσο μια **ισχυρή απάντηση** στη ρωσική πολεμική όσο και ένα σημάδι **δέσμευσης** για **κοινή άμυνα**. Για τη μεταπολεμικά "ντροπισμένη", λόγω ναζισμού και επιφυλακτική Γερμανία, αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο άλμα.

Παράλληλα, την πρωτοβουλία της γερμανικής κυβέρνησης για τη δημιουργία **ευρωπαϊκής αντιπυραυλικής ασπίδας** υπό την επωνυμία **Sky Shield** για την αναχαίτιση εχθρικών πυραύλων μικρής εμβέλειας, κατά το πρότυπο του **Iron Dome** (Σιδερένιος Θόλος) που χρησιμοποιεί το **Ισραήλ**, υποστηρίζει ο Άρμιν Πάπεργκερ, εκτελεστικός διευθυντής της γερμανικής βιομηχανίας Rheinmetall, που αντιπροσωπεύει τον μεγαλύτερο παραγωγό πυρομαχικών στην Ευρώπη.

Την αρχική εκδήλωση ενδιαφέροντος για την πρωτοβουλία του Σολτς **υπέγραψαν 14** ευρωπαϊκές **χώρες** του NATO, συμπεριλαμβανομένων της **Γερμανίας** και της **Βρετανίας**. Στη συνέχεια προστέθηκαν και άλλες χώρες, με πιο πρόσφατες την **Ελλάδα** και την **Τουρκία**, ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό των ενδιαφερομένων σε **21**.

Το γερμανικό σχέδιο προκάλεσε έντονη **δυσφορία** στη **Γαλλία**, η οποία υπερασπίζεται τη δική της, ισχυρή αμυντική βιομηχανία και διαμαρτύρεται γιατί η European Sky Shield παρακάμπτει το γαλλοϊταλικό σύστημα αντιπυραυλικής άμυνας SAMP-T προς όφελος αμερικανικών, ισραηλινών και γερμανικών οπλικών συστημάτων.

Τον Ιούνιο του 2023 η Γαλλία διατύπωσε τη δική της αντιπρόταση, για την οποία έχουν δείξει ενδιαφέρον η Ιταλία, η Πολωνία, η Ισπανία, το Βέλγιο και άλλες χώρες. Και εδώ βέβαια είμαστε εν αναμονή των εξελίξεων, γιατί ο ανταγωνισμός μεταξύ ισχυρών κρατών είναι σκληρός.

Η θέση της Ελλάδας

Σε αντίθεση με τη Γερμανία, η Ελλάδα δεν περίμενε την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία για να αντιληφθεί την **ανάγκη αξιόμαχων ενόπλων δυνάμεων**. Αντιμέτωπη με μία αναθεωρητική Τουρκία και τις προκλήσεις ασφαλείας που πολλαπλασιάζονται στη Μεσόγειο, μετά την οικονομική κρίση, η Ελλάδα έχει επιδοθεί σε έναν αγώνα δρόμου για την **αναβάθμιση** του αμυντικού της εξοπλισμού, και μάλιστα έλαβε πρόσφατα τα εύσημα των ΗΠΑ για τις αμυντικές της δαπάνες που ξεπερνούν το **3,5% του ΑΕΠ**, με το 45% αυτών να προορίζεται για **εξοπλιστικές δαπάνες** και **εκσυγχρονισμό** των ενόπλων δυνάμεων.

Και ενώ στις έρευνες της κοινής γνώμης οι Έλληνες παραδοσιακά δεν αισθάνονταν να απειλούνται από τη Ρωσία, χάρη στους μακρούς ιστορικούς και πολιτισμικούς δεσμούς των δύο λαών, ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει δημιουργήσει **νέα δεδομένα**. Για εμάς έχει τεράστια σημασία μια **ισχυρή Ευρώπη**, η οποία πιστεύω ότι θα μας βοηθήσει περισσότερο από τις ΗΠΑ, σε μια πιθανή εμπλοκή με την Τουρκία, μιας και η γειτονική χώρα δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά στο NATO και είναι υπολογισμός εταίρος ειδικά των ΗΠΑ. Γι' αυτούς που έχουν αντιρρήσεις -και είναι μεγάλο μέρος του λαού μας- και διερωτώνται, «τι δουλειά έχουμε εμείς να βοηθάμε την Ουκρανία;» θέλω να υπενθυμίσω αφενός τις συνεχείς αναφορές του Ερντογάν στη γαλάζια πατρίδα και αφετέρου τις επεκτατικές επιδιώξεις της Ρωσίας. Όπως είπε ο αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Ασφαλείας της Ρωσίας **Ντμίτρι Μεντβέντεφ**, σε δημόσια συζήτηση «η Ουκρανία ήταν μέρος της Ρωσίας και τα ιστορικά τμήματά της Ρωσίας θα πρέπει να **επιστρέψουν στο στίπι τους**». Το εθνικό μας συμφέρον είναι η υποστήριξη της Ουκρανίας, ακόμα και για λόγους αρχής, αφενός γιατί η χώρα δέχεται επίθεση από μια άλλη και την υποστηρίζει η Ευρώπη, και αφετέρου γιατί σε μια ενδεχόμενη επίθεση εναντίον της χώρας μας η Ευρώπη θα το θεωρήσει δεδομένο ότι θα μας υποστηρίξει.

Είναι η Ευρώπη έτοιμη να υπερασπιστεί τον εαυτό της ;

Πολιτικοί σχολιαστές, με μεγάλη εμπειρία στις διεθνείς κρίσεις, εκτιμούν πως η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία θα διαρκέσει για **μεγάλο χρονικό διάστημα**, αφού η Ρωσία αφενός δεν πρόκειται να κάνει βήμα πίσω, αφετέρου για την **Ουκρανία** η υπεράσπιση της εθνικής της κυριαρχίας συνιστά μονόδρομο, αν επιθυμεί να παραμείνει στον παγκόσμιο χάρτη ως **ενιαίο** και **ανεξάρτητο κράτος** τα επόμενα χρόνια.

Δυστυχώς, προς το παρόν, δεν διαφαίνεται καμία εύκολη λύση, καθώς ο "τσάρος" **Βλαντιμίρ Πούτιν** κέρδισε τις εκλογές του Μαρτίου με τεράστιο ποσοστό (87,34%), χωρίς ουσιαστική αντιπολίτευση. Η δολοφονία του **Αλεξέι Ναβάλνι**, του κύριου ηγέτη της αξιωματικής αντιπολίτευσης της Ρωσίας, σε μια σφραγιστική αποικία στις 16 Φεβρουαρίου, θα έπρεπε να έχει διαλύσει τις όποιες ψευδαισθήσεις είχαν απομείνει σχετικά με τη σκληρότητα και τη βίαιη συμπεριφορά του Βλαντιμίρ Πούτιν.

Καθώς οι μάχες μπαίνουν στον τρίτο χρόνο τους, η Ρωσία κερδίζει στην Ουκρανία. Έχοντας θέσει την **οικονομία** σε **πολεμική βάση**, ο πρόεδρος της Ρωσίας δαπανά το 7,1% του ΑΕΠ για την άμυνα, ποσοστό που είναι διαχειρίσιμο και αποδεκτό από τον λαό του και αυτό θα πρέπει να είναι ένα κάλεσμα **αφύπνισης** για τη Δύση. Μακριά από το να καταρρεύσει, το καθεστώς της Ρωσίας έχει αποδειχθεί ανθεκτικό και οι φιλοδοξίες του Ρώσου προέδρου συνιστούν μια μακροπρόθεσμη **απειλή** που ξεπερνά κατά πολύ την Ουκρανία. Θα μπορούσε να σκορπίσει περισσότερη διχόνοια στην Αφρική και τη Μέση Ανατολή, να παραλύσει τον ΟΗΕ και να τοποθετήσει πυρηνικά όπλα στο διάστημα.

Η ανθρωπότητα βρίσκεται στην πιο **επικίνδυνη φάση** ύστερα από την πιο ταραχ-μένη περίοδο του Ψυχρού Πολέμου τη δε-καετία του '60, που φτάσαμε στα πρόθυρα ενός πυρηνικού πολέμου με την **κρίση** της **Κούβας**, καθώς η Μόσχα απέρριψε την πρόσκληση της Ουάσιγκτον σε διάλογο για τον έλεγχο των πυρηνικών όπλων, θέτοντας ως όρο να τεθούν στο τραπέζι και οι δικές της «ανησυχίες ασφαλείας».

Η **Ρωσία γίνεται πιο επικίνδυνη, η Αμερική είναι λιγότερο αξιόπιστη και η Ευρώπη παραμένει απροετοίμαστη**. Το πρόβλημα φαίνεται απλό, όμως η επίλυσή του φτάνει σε κλίμακα που είναι δύσκολο να κατανοηθεί. Οι ρυθμίσεις ασφαλείας που βασίζονται στο NATO και προέκυψαν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο -και απέτρεψαν έναν τρίτο- αποτελούν τόσο μεγάλο κομμάτι του ευρωπαϊκού ιστού, που η αναμόρφωσή τους θα είναι τεράστιο έργο. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες πρέπει επειγόντως να **εγκαταλείψουν** τον μετά-σοβιετικό **εφησυχασμό** τους. Αυτό σημαίνει **αύξηση των αμυντικών δαπανών** σε επίπεδο που δεν έχει υλοποιηθεί εδώ και δεκαετίες, **αποκατάσταση** των παραμελημένων **στρατιωτικών παραδόσεων** της Ευρώπης, **αναδιάρθρωση των βιομηχανιών όπλων** της και **προετοιμασία** για έναν πιθανό πόλεμο. Το έργο έχει μόλις ξεκινήσει.

Μέσα σε **τρία** έως **πέντε χρόνια**, είτε ο υπουργός Άμυνας της Δανίας, ο κ. Πούτιν θα μπορούσε να είναι έτοιμος να τα βάλει με το NATO, ίσως εξαπολύοντας **υβριδικές επιχειρήσεις** εναντίον ενός από τα κράτη της **Βαλτικής**. Στόχος του θα ήταν να πλήξει τη δέσμευση του NATO ότι εάν μια χώρα δεχθεί επίθεση, οι άλλες θα είναι έτοιμες να τη συνδράμουν. Οι ταχύτερες εξελίξεις στον πόλεμο Ρωσίας και Ουκρανίας στον πόλεμο με **drone**, που δοκιμάζονται καθημερινά στο πεδίο της μάχης, κινδυνεύουν να αφήσουν το NATO πίσω από την εποχή.

Δεδομένων των μακροχρόνιων κύκλων στον στρατιωτικό σχεδιασμό, η Ευρώπη πρέπει να αρχίσει να δίνει **λύσεις σήμερα**. Προτεραιότητά της θα πρέπει να είναι η ενίσχυση της πολεμικής της ικανότητας. Για να συμβεί αυτό απαιτείται ένα μαζικό πρόγραμμα **στρατολόγησης** και **προμηθειών**. Η επιστράτευση είναι δαπανηρή και αναποτελεσματική, αλλά η Ευρώπη θα μπορούσε να διδαχθεί από τις Σκανδιναβικές χώρες, όπως η **Φινλανδία** και η **Σουηδία**, που διατηρούν μεγάλες εφεδρείες. Αυτό δεν θα είναι φθηνό. Φέτος το ευρωπαϊκό **NATO** θα δαπανήσει περίπου **380 δισεκατομμύρια** δολάρια για την **άμυνα**. Προσαρμοσμένο στην αγοραστική δύναμη, είναι περίπου το ίδιο με τη Ρωσία, αλλά η Ευρώπη αγοράζει λιγότερα μπαζούκας με τα ίδια χρήματα.

Έχοντας **στηριχθεί** για πολλές δεκαετίες **στην Αμερική**, πολλοί Ευρωπαίοι που δεν γνώρισαν ποτέ τίποτε άλλο εκτός από την ειρήνη, εξακολουθούν να αποφεύγουν τις δύσκολες επιλογές που απαιτεί η ρωσική επιθετικότητα και εντέλει, παρότι η **ρωσική απειλή αυξάνεται** η **δυτική αποτροπή εξασθενεί**. Η Δύση χρειάζεται μια μακροπρόθεσμη στρατηγική, έναντι της Ρωσίας, που να πηγαίνει πολύ πιο πέρα από τη βοήθεια προς την Ουκρανία. Αυτή τη στιγμή δεν έχει καμία. Πρέπει επίσης να δείξει ότι ο εχθρός της είναι ο κ. Πούτιν και όχι 143 εκατομμύρια Ρώσοι.

Σχεδόν πενήντα χρόνια μετά τον θάνατό του, ο Ντε Γκωλ πρέπει να χαμογελάει από ψηλά. Η Ευρώπη είναι ενωμένη και ελεύθερη πλέον, από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια· ο βρετανικός «δούρειος ίππος» αποχώρησε οικειοθελώς από την Ευρωπαϊκή Ένωση· ο Αμερικανός πρόεδρος καταφέρεται κατά του NATO και δημιουργεί συνθήκες αυτονομίας της Ευρώπης. Η ιστορία θα δείξει αν οι εξελίξεις αυτές θα οδηγήσουν στην **ισχυρότερη Ευρώπη** που οραματιζόταν ο Γάλλος στρατηγός.

Πηγές: The economist, Time, Bloomberg, Καθημερινή, Μπλόγκ-Googel

Γράφει ο **Βώρων Τομάζος**
Μηχανολόγος,
Απόφοιτος Πολυτεχνείου
Μονάχου
e-mail: btomazos@gmail.com